

Skuplja li kršćanstvo moć ili je distribuira: Povijesna i analitička procjena kršćanstva kao mehanizma distribuiranja moći

Robert Osburn, Jr.

Wilberforce Academy, Minnesota, SAD
University of Minnesota, Minnesota SAD
osbu0001@umn.edu

Ksenafu Akulli

The Ohio State University, Ohio, SAD
Akulli.1@osu.edu

UDK:261

Izvorni znanstveni članak

Primljeno: 8, 2013.

Prihvaćeno: 10, 2013.

Sažetak

Ovaj rad pokušava procijeniti stanje kršćanstva kao mehanizma moći. Postoje određena promišljanja koja, čini se, tvrde kako je kršćanstvo u povijesnom smislu služilo kao mehanizam skupljanja moći za političke i vjerske ustanove tog vremena sredstvima povezanim s Rimskim carstvom, križarskim ratovima i kolonijalizmom. Iako je u određenim vremenima kršćanstvo bilo korišteno za skupljanje moći od ljudi, ovaj rad tvrdi da kršćanstvo podupire drugačije gledište moći. Teološki i povijesno dokazujemo kako je filozofija distribuiranja moći svojstvena kršćanstvu, a samo kršćanstvo (prije i poslije reformacije) služilo je kao mehanizam osnaživanja ljudi.

Uvod

Moć, klasično definirana kao sposobnost utjecanja na ponašanje drugoga nadmašuje istinu kao ključni standard kritičke prosudbe u dvadesetprvom stoljeću. Malo je tekstova procijenjeno radi njihove sličnosti s vanjskom stvarnošću; naprotiv, ispitani su radi njihove prikrivene potrage za moći i njezinih popratnih

pojava. Svi metanarativi i njihovi prozelitirajući pomoćnici osumnjičeni su hegemonisti. U disciplinama međunarodnog obrazovanja i političkih znanosti koje smo naslijedili, neokolonijalne teorije i teorije zavisnosti koriste se valutom moći koja se gomila u centrima na račun periferija.

Ta valuta zapravo ima visoku cijenu: opreznost u osobnim, političkim i institucionalnim odnosima u ograničenom svemiru (*zero-sum universe*)¹, kulturalni relativizam i smanjeno obraćanje pozornosti na tekstove kao prijenosnike značenja. Od judeokršćanske tradicije kao glavnog svjetonazora koji formira kulturu uvelike se zazi- re, zahvaljujući identitetu WASP² i dva posljednja stoljeća europskog kolonijalizma.

Za razliku od ovog normativnog govora o moći, kršćanstvo je pouzdani, iako kompromitirani, distributer društvene, političke i duhovne moći, a time i glavna sila koja stoji iza kretanja političkih, društvenih i ekonomskih osnaživanja. Biblijski i teološki tekstovi, kao i društvene znanosti, navode da je postmoderna parnica protiv kršćanstva kao sakupljača (agregatora) moći stoga slabija nego što se obično misli.

Djela apostolska 1,8 pojašnjavaju ovu tezu. Isus se sastao s jedanaesticom apostola prije svog uznesenja. Bez obzira na vrijeme kada je dijelio svoju moć s njima kako bi i oni odražavali kraljevstvo Božje idući dvojica po dvojica, htjeli su da Mesija Isus odvažno zagospodari poviješću potvrdno odgovarajući na njihovo pitanje: "Jesi li došao obnoviti Izraelovo kraljevstvo?" Više od same molbe za oslobođenjem Židova, pitanje jedanaesticom apostola jedva da prekriva njihovu žed za političkom moći kao budućih državnih ministara. Prepričavamo njegov odgovor: "Vrijeme pripada jedino mom Ocu. Vaš je posao jasan: umjesto da skupljate moć za sebe, otkrijte stvarnu moć kada Bog izlije moć u vas po Duhu Svetomu. Tada, idite i dijelite moju moć kao moji svjedoci!"

Naravno, do tog trenutka učenici su zamišljali da će Mesija Isus pobijediti Rimljane čiji su gorljivi govori dopirali do krajeva carstva kako bi prenijeli moć s margina u središte u Rimu. Sada, konačno, židovska će se moć jednako tako skupljati u Jeruzalemu. Luka i ostali novozavjetni pisci nude protu-priču: moć ulazi u srca, ruke i umove ljudi koji, kao rezultat toga, evangeliziraju ostale i, čineći tako, raspršuju moć koju su prije htjeli kontrolirati.

Možemo li potvrditi argument da kršćanska društvena filozofija zrači moć prema marginama? Kasnije u ovome eseju ponudit ćemo teološku i društvenu

- 1 Izraz "zero-sum universe" ukazuje na ograničeni svemir u kojemu u politici i ekonomiji, primjerice, sve što jedna strana dobiva druga strana gubi (op. prev.).
- 2 Akronim WASP (White Anglo-Saxon Protestant) koristi se u sociologiji za zatvorenu skupinu prestižnih Amerikanaca, većinom engleskoga protestantskog podrijetla. Smatra se da ta skupina kontrolira većinu društvene i financijske moći. Izraz WASP ne odnosi se na svakog protestanta engleskoga podrijetla, već na malu skupinu bogataša kojima obiteljsko bogatstvo i povezanost s elitama omogućuje razne povlastice i utjecaj u američkom društvu (op. prev.).

znanstvenu validaciju, no validacija ideala najprije nalaže objašnjenje radi njezinog djelomičnog neuspjeha u stvarnosti.

Oliver i Joan O'Donovan (1999) nude objašnjenje za centraliziranje moći u Istočnim ili pravoslavnim crkvama. Tamo je skupljanje moći bilo očekivani odgovor vanjskim prijetnjama, nadiranjju grčke misli, usponu cezaropapizma (upravljanju crkvom od strane državnog glavarara) koji je bujao kao rezultat teološke zablude stapanja kraljevstva Božjega s bizantskom vladavinom. Na Zapadu je moć bila centralizirana u rimokatoličkom papinstvu, kako bi kontrolirali širenje lažne doktrine i osigurali jedinstvo crkve.

Što se tiče uloge grčke misli, Aleksandar Veliki poljuljao je atenski demokratski projekt star sto i četrdeset godina. Započeo je ideologiju o *caru bogu* koja je ostavila svoj neizbrisiv trag u pravoslavnim crkvama te je prodršla čak i u Rim koji je do tada bio upravljani rimskim zakonom. Tako je započelo obožavanje rimskog cara, koji nikada nije mogao preuzeti kontrolu nad Zapadnom crkvom. Na Istoku je carevo povezivanje s Istočnom crkvom dovelo su do cezaropapizma (Pelikan ga naziva "nicejsko-konstantinopolskim") kao mehanizma za učvršćivanje careve moći. Istočna je crkva spojila tu političku stvarnost stopivši svoju politiku s kraljevstvom Božjim, kao što je naznačio metropolit Callistos Ware (1980).

Na Zapadu su rimski zakon i germanska sloboda povećali političko osnaženje, no tek je u vrijeme Augustina građanstvo, iako je razvodnilo koncept, postalo univerzalno dostupno stanovnicima carstva. Univerzalno građanstvo, koncept koji je bio nemoguć pod prethodnim poganskim etosom, dao je značajnost pojedincu, ističući ideologiju *slobodne volje* koja je bila usvojena iz platonizma i ugrađena u kršćansku teologiju. Nadalje, Augustin je odbacio ideologiju *štovanja cara kao boga*, tvrdeći umjesto toga da Bog djeluje u Crkvi. U djelu *O Božjoj državi*, zaključio je da se pad carstva nije dogodio zbog crkve. S tim i drugim argumentima on je uspješno odvojio državu i crkvu. S jedne strane, Augustin je uspješno uspostavio ideologiju o sveopćoj Crkvi, što je također dalo značajnost i moć pojedincu, dok je s druge strane, propustio razlikovati između sveopće Crkve kao tijela pojedinaca i crkve kao institucije. Propustivši razlikovati sveopću Crkvu i crkvu kao instituciju, crkva *kao institucija* koristila je svoj utjecaj za skupljanje moći. Ta se razlika nije primjenjivala sve do reformacije, kada je institucionalna moć dijeljena.

Višestruki razvoji u Zapadnoj crkvi sredinom drugog tisućljeća promijenili su fokus s tradicije prikupljanja moći na dijeljenje moći: islamska osvajanja, putovanja humanista koji su ponovno uveli klasičnu grčku literaturu u renesansi, prijevod Svetoga pisma na engleski što je potaklo englesko nacionalno jedinstvo, popularnost Aristotelova djela *Politika*, proučavanje rimskog zakona i otpor po-reznim zakonima kojima se bogatstvo iz zemalja u razvoju kao što je Njemačka i Engleska premještalo u Rim. Sami po sebi ovi čimbenici ne bi rezultirali bilo

kakvom značajnom reformom, no djelovanje teologa reformatora, kao što je bio Martin Luther, preoblikovalo je crkvu kao tijelo vjernika i potaklo individualnost osobe. Lutherova teologija, kao i teologija ostalih reformatora općenito, izravno je izazvala crkvu, rezultirajući preokretom dotoka moći, tako da su se Europljani izvan Rima počeli osjećati osnaženima.

Nauk o *svećenstvu svih vjernika* radikalno je na račun svećenstva osnažio članove crkve i građane. Lutherovo učenje o dva kraljevstva dodatno je umanjilo crkvenu moć, time što je učinilo vladare neovisno i izravno odgovornima Bogu, a ne papinstvu. Ova ograničenja u skupljanju crkvene moći ojačala su ekonomsku neovisnost njemačkog naroda koji je potom zahtijevao da se njihovo bogatstvo troši na njemačkom tlu, a ne u Rimu. Prijevodi Biblije na narodne jezike i poticanje vjernika da čitaju Bibliju sinergijski su pokrenuli druge reforme koje su ograničile skupljanje moći i unaprijedile njezino raspodjeljivanje.

Do tada su se različiti narodi služili kršćanskom retorikom i predodžbama kako bi izgradili svoje nacionalne mitove. Hastings (1997) navodi da sve do reformacije, nacionalizam nije bio povezan s religijom, no s reformacijom situacija se promijenila. Čini se da je prevođenje Biblije na narodni jezik stvorilo mit, po primjeru Izraela, a time i "generičko jedinstvo" svojstveno za stvaranje naroda.

Reformacijska povijesna priča, iako nagoviješta dijeljenje moći, nije nekvalificirana. Kao što Gregory (2012) prikazuje, protestantska reformacija je imala nenamjerni učinak promicanja sekularizacije. To je bilo zbog toga što su se gutbitkom centralizirane interpretativne vlasti novo ovlaštene laici uključili u kako foniju interpretativnih glasova, a mnogi od njih bili su spremni primorati druge u korist svojih tumačenja. To je, s vremenom, imalo učinak promicanja svjetovnih vlasti koje ne samo što su odbile crkvenu kakofoniju, već su nalagale novu odanost državnim vlastima što će pribaviti stabilan identitet i društveni centar. Odbacujući sakupljanje moći u Rimu, reformatori su nesvjesno pomogli onome što je postalo skupljanje moći među sekularnim državama.

Teolozi oslobođenja pojavili su se u dvadesetom stoljeću kao utjelovljenje te distributivne dinamike svojstvene kršćanskoj vjeri. Bez obzira na njihovu često labavu ovisnost o marksističkoj teoriji, teolozi oslobođenja, primjerice Paulo Freire (1970) i Gustavo Gutierrez (1973), zalagali su se za preraspodjelu moći od katoličkih hijerarhija prema masama.

Gdje, zapravo, u kršćanskoj teologiji leži sila koja mijenja tijek moći, od skupljanja ka dijeljenju? Odgovor se nalazi u doktrini o utjelovljenju, *imago Dei*, otкупljenju i Duhu Svetome.

Nietzsche je vjerovao kako je kršćanstvo zločudan i za tijelo štetan projekt za osnaživanje slabih, i upravo je ta robovska moralnost, kako ju je nazivao, potkopala nužnost i moralnost moćnih koji moraju oblikovati povijest. Za razliku od Nietzschea, kršćanska je tvrdnja da Bog uzima tijelo iako je istovremeno neovi-

san i kontrolira moć koja pripada božanstvu (Filipljanima 2). Utjelovljenje, dakle, nije bilo gubitak za Boga, a tako je i distributivna sila u kršćanstvu iskazana protiv *zero-sum* promišljanja: Božji neograničeni resursi razdijeljeni među ograničenim čovječanstvom ostaju neograničeni.

Imago Dei naučava da su sva ljudska bića stvorena na Božju sliku, no mnogi komentatori propuštaju obratiti pozornost na ono što slijedi u tekstu u Postanku 1,26: "neka vlada..." Umjesto da sam upravlja stvorenjem, Bog je dodijelio tu odgovornost, zajedno s pratećom moći i autoritetom, ljudima koji će raditi u njegovo ime. Želja za vršenjem moći odgovornim vodstvom u srži je naše ljudskosti kao nositeljima Božje slike. Sada smo, međutim, duboko nagršeni grijehom koji zarobljava ljude koji su inače bili stvoreni za slavu kao Božji upravitelji.

Otkupljenje doslovno prenosi ideju otkupa iz ropstva. Razumijevanje Kristova otkupiteljskog djela je ključno za teološko prikazivanje dinamike moći u kršćanstvu. Kao drugi Adam, Isus Krist oslobađa svoje sljedbenike od ropstva grijehu i, obnavljajući ih, omogućuje im vratiti svoje pod-namjesništvo. Umjesto da živi pod vladavinom grijeha i smrti koji smanjuju moć (Rimljanima 6), kršćanin postaje pobjednik čiji je nalog, kao što je Isus jasno iznio u odlomku u Djelima apostolskim 1,8, postojano dijeliti drugima ono što je postalo njegovo vlasništvo: spasenje.

Kao treća osoba Trojstva, Sveti Duh aktivira raspodjeljivanje Božje moći. Djela apostolska prepuna su zapisa upravo o toj dinamici, koja je gotovo uvijek povezana s preobrazbom i čudesnim darovima. Međutim, Sveti Duh nije vjernikov poseban magični duh; naprotiv, on čini da drugi imaju koristi od Kristova otkupiteljskog djela kako bi i oni mogli osnaživati druge.

Na koji se način kršćanska teologija moći može usporediti s konkurentskim sustavom. Kao što svjedoči njegova 1400-godišnja povijest, islam sakuplja i učvršćuje moć stoga što je volja *Allaha* vrhovna. Konfucionizam koncentrira moć u društvenoj hijerarhiji koja započinje s tradicionalnim carem, Nebeskim Sinom (usp. Choong, 2011). Znanstveni naturalizam počiva na pobjedi nad slabima u evolucijskoj utrci za opstankom i transferom gena. Istočni monizam ne nudi omalovažavanje moći, koja je iluzija, i stoga nedostatak moralnih imperativa otvara vrata nemilosrdnom grabljenju moći. Primjenjujući logiku znanstvenog naturalizma, Nietzsche očekuje jakoga čovjeka koji će nadvladati preziranu slabu moralnost kršćanstva. Osim kršćanstva, ne postoje metanarativi koji počivaju na distribuciji moći. Postmodernistička obrana distribucije moći nije nimalo pozitivniji projekt od dvojbenog protesta protiv njezinog sakupljanja u ime kulturnog relativizma.

Budući da smo ponudili tumačenje povijesnog odnosa kršćanske vjere prema moći, kao i teološke temelje na kojima počiva dinamika distribuiranja moći kršćanstva, ostaje nam još potvrditi argument da kršćanstvo ima svojstvenu

unutarnju logiku koja radi na distribuiranju, a ne na sakupljanju moći. Sociolog Robert Woodberry, koji sada radi na National University of Singapore (Nacionalno sveučilište u Singapuru) a ranije na University of Texas (Sveučilište Teksas) u Austinu, nudi snažnu potvrdu u časopisu iz *American Political Science Review* (2012) u članku pod naslovom "The Missionary Roots of Liberal Democracy" (Misionarski korijeni liberalne demokracije). Koristeći statističke i povijesne metode analize, on pokazuje da su "obraćajući protestanti", kako ih on naziva, najvjerojatnije izazvali porast demokracije među narodima po svim kontinentima svijeta. On nadalje pokazuje da su protestantski misionari bili katalizatori u formiranju društvenih funkcija koje reguliraju demokratski život: vjersku slobodu, obrazovanje masa, masovni tisak, novine, dragovoljne organizacije, zakonsku zaštitu za pripadnike manjina i kolonijalne reforme. Sveukupno, ovi fenomeni služe kao primjer sustava raspodjele moći. Woodberry sažima:

Kad su "obraćajući protestanti" pokušali proširiti svoju vjeru, poticali su masovno obrazovanje, masovni tisak i građansko društvo – sprečavajući pokušaje elite za monopoliziranjem tih resursa. Sami protestanti nisu uvijek nudili najbolje obrazovne, tiskarske i građansko-društvene resurse, no protestantske su inicijative pobudile ostale na velika ulaganja na tim područjima te na vršenje pritiska na vlasti kako bi osnivale škole koje ograničavaju protestantske sadržaje. Ovi transferi resursa na one koji ne predstavljaju elitu pomogli su u mijenjanju klasne strukture, potakli su nastanak političkih stranaka i nenasilnih političkih pokreta te omogućili šire političko uključenje.

Pored sekundarnih učinaka obraćenja na distribuciju moći, otvoren je drugi put koji je nastao kad su se protestantski nekonformisti dogovorili s misliocima Prosvjetiteljstva o borbi protiv državnih crkava kako bi oslabjeli njihovu moć. Prema Woodberryju, ti obraćajući misionari potkopali su, suprotstavili se i izjednačili kolonijalne vlasti i zemljoposjednike, potičući veće poštovanje vladavine prava, smanjili su nasilje prema antikolonijalnim političkim organizacijama i relativno mirnoj dekolonizaciji (str. 246).

Koje su misionarske aktivnosti, uz obraćenja i izjednačavanje kolonista, dovele do rasta liberalne demokracije? Misionari su se nastojali smjestiti u udaljenim mjestima, smatra Woodberry, ne samo u velikim urbanim centrima gdje je moć već bila koncentrirana. Ako u kršćanstvu postoji svojstvena dinamika distribucije moći, tada možemo očekivati da njihovo lociranje na ruralnim lokacijama bude povezano s distribucijom moći.

No dinamika distribucije moći u kršćanstvu ne mora biti povezana samo uz geografski položaj. Ona se također tiče kulturalnog identiteta. Imperijalisti opećaju svoju kulturu na marginama kako bi proširili svoju kulturalnu moć. Povjesničar Lamin Sanneh sa Yalea tvrdi da su misionari uglavnom činili obrnuto. Oni su nosili kulturalno prevodljivu poruku u rubna područja, i na taj na-

čin osnažili kulturu na tim područjima. Kamo god su misionari stigli, primjerice u Africi, kulturalni je nacionalizam često doveo do pada kolonijalnih vlasti. Kulturalni je nacionalizam nastao zbog toga što su misionari komunicirali da su njihovi susjedi stvoreni na Božju sliku, te da nose istu sliku kao i najmoćniji ljudi u selu, plemenu i kugli zemaljskoj (Sanneh, 1993, 2009). Revolucionarno stajalište o ljudskom identitetu dramatično je osnažilo prijašnje robove i sluge koji više nisu bili *robovi već* Božja djeca i građani država. Sanneh nudi sljedeći sažetak: “Kršćanstvo je oblik društvenog osnaženja prevođenjem na domaći jezik” (Sanneh, 2012, 217). Kasnije je, referirajući se na kršćanstvo, zapisao kako su “uzgajališta religije mrjestilišta borbe za pravdom i dostojanstvom” (str. 230-231). Sanneh nudi izvrsnu ironiju u podnaslovu svojih memoara: *Called from the Margins (Pozvan s margina)*.

Ljubav prema razumljivom narodnom jeziku dovela je do prevođenja Biblije na domaće jezike, popraćeno programima opismenjivanja kako bi ljudi mogli čitati Bibliju, a to je pak dovelo do utemeljenja tiskara za tiskanje Biblije. Pismenost i tisak bili su, kao posljedica, ključni za distribuciju (ili raspačavanje, kao što to naziva Woodberry) političke moći putem novina i političkih brošura koje su bile tiskane u tim tiskarama.

Woodberry također prepoznaje nekoliko dinamika kršćanskog obraćenja koje promiču liberalnu demokraciju. Pored otkrivanja svog identiteta kao nositelja Božje slike, obraćenici zapravo bivaju osnaženi kršćanskom porukom otkupljenja po Kristu: oslobođenje od grijeha, prema Galaćanima 5,13, potiče ljubav prema bližnjima, a time i želju za općim dobrom. Politički, autokracija (maksimiziranje reda na račun slobode) i anarhija (maksimiziranje slobode na račun reda) otvaraju vrata samoupravi (istovremeno maksimiziranje reda i slobode). Taj politički plod evanđelja kao rezultat otkupljenja razapinje pomamnu požudu i njeguje pravi vid ljubavi. San o samoupravi postaje stvaran kada prestanemo krasti i počnemo dijeliti s drugima.

Druga dinamika obraćenja koja promiče liberalnu demokraciju povezana je sa Svetim Duhom. Nove kršćane poučava se da obraćenjem postaju ispunjeni Svetim Duhom, što im nudi nečuvenu moć.

Treća dinamika obraćenja tiče se razvoja vodstva potaknutog uključivanjem u lokalne crkve. Kao što je poznato, mnogi stariji misionari (prije 1960) često su bili zaštitnički i upravljački usmjereni, te nisu prepuštali vodstvo novoobraćenima. Ipak, njihov je primjer potaknuo novi vid osnaženja posredstvom primjera, što je uvelike poraslo kada su s vremenom i sami obraćenici postali crkveni vođe.

Max Stackhouse (2007, 206) navodi:

Osobno obraćenje je presudna prilika po kojoj ljudi mogu otkriti mogućnost transcencije, a time i reorganiziranja psiho-duhovnih sila koje bivaju ugrađene u materijalnim, društvenim i kulturalnim modelima koji definiraju

većinu života većine ljudi u većini vremena ... Obraćanjem i mi i oni možemo spoznati stvarnost koja je drukčija od danih okolnosti života na način koji nam dopušta da s njima promijenimo dane uvjete postojanja.

Uz dinamiku geografije, društvenog identiteta i obraćenja, koje su postojane s raspodjelom moći, u distribuciji moći sudjeluju i eklezijalne dinamike. Crkva kao alternativna društvena institucija razvija i održava navike vodstva, posebice u lokalnim crkvama koje ističu "svećenstvo vjernika". Ova sposobnost vođenja lako se prenosi na svjetovne uloge vodstva. Propovijedanje u crkvi, koliko god bilo usredotočeno na ograničena i specifična doktrinarna pitanja, generira moralne, kulturalne i društvene interese koji imaju politički osnažujući učinak. Kao institucija stvorena da bude autonomna od vlasti, prema katoličkom razumijevanju supsidijarnosti i kuyperijanskim³ idejama o sferi suverenosti, crkve u i po sebi mogu postati alternativna središta političke moći za one koji su drugačije politički obespravljeni. Ova eklezijalna dinamika distribucije moći bila je nedvojbeno ključna karika između Prvog velikog probuđenja u trinaest kolonija i Američke revolucije koja se dogodila otprilike trideset godina kasnije (Kidd, 2010).

Je li redistribucija moći, iako neminovno unutarinja u kršćanskom viđenju društva, dovoljna za ono što tišti sva društva? Teško. Razlog je taj što raspodijeljena moć treba biti popraćena istinom ili bi inače moć bez istine rezultirala ponovnim pojavljivanjem upravo onog problema kojeg pokušava nadvladati. Drugim riječima, hegemonije će se reproducirati ukoliko ne budu uškopljene evandeoskom istinom da moć, po svojoj naravi, treba biti raspodijeljena, a ne sakupljana. Nadalje, ako je dinamika distributivne moći ugrožena pouzdanjem u moć države (kao što se dogodilo u povijesti kada su se misionari ponekad udruživali s vanjskim političkim ili kolonijalnim vlastima), tada se mehanizam raspodjele moći mijenja. Druga olakšavajuća okolnost je sama ljudska grešnost. Nedvojbeno, iako je distribucija moći kršćanski ideal, uvijek je u funkciji evangelizacije, a ne, prije svega, političkog života. Općenito, ljudska grešnost radi na sakupljanju moći, to jest, prema ugnjetavanju. No izuzmemo li samoupravljajuću vlast koja je svojstvena evanđeljem potaknutoj preobrazbi, distribuirana moć sa sobom nosi stvaran rizik od anarhije. Stoga, naša doktrina o distribuciji moći ne zanemaruje potrebu za autoritetom po kojemu se nadziru ljudski impulsi za nanošenje štete društvu.

Koje su implikacije za kršćansku društvenu filozofiju? Ako je distribucija moći svojstvena evanđelju Kraljevstva, tada moramo razmotriti naše kršćanske institucije i upitati: jesmo li sakupljači ili distributeri? Pastori u borbi za moći, nesigurni vođe koji nalažu ispite vjernosti, organizacije s organiziranom upravom po načelu piramide, i centralizirane zapovjedne strukture doimaju se sumnjivima

3 Abraham Kuyper (1837-1920) bio je nizozemski političar i teolog, koji je utemeljio antirevolucionarnu stranku i bio premijer Nizozemske (1901-1905) (op. prev.).

kao mehanizmi sakupljanja moći koji djeluju u Kristovo ime. Kada evangeliziramo uključeni smo, Isus nas uvjerava, u stvarnu raspodjelu moći. Isus i crkveni vođe, prema tom modelu, osnažili su članove da otkriju svoje službe prema svojim sklonostima. Svojedobno je Roland Allen objavio sličan izazov u *Missionary Methods: St Paul's or Ours?* (1912). Kad je Amerikanac Fletcher Brockman 1914. dobrovoljno prepustio vodstvo kineskog YMCA (Young Men's Christian Association) jednom Kinezu time je distribuira moć (Corwin, 1991).

Prema istom kriteriju i mi možemo provjeriti svoj politički angažman. Mada je američki politički slogan "Power to the People" (Moć narodu) anakronistički, 1960-ih shvatili su ga i prihvatili radikalni prosvjednici na američkim sveučilištima, iako su pogrešno shvatili pravu narav slobode. Američka federalna vizija bila je još jedan primjer. Političke inicijative ne bi trebale osnaživati prirodno naganjanje države za prikupljanjem moći, niti pak protivno, naganjanje pojedinaca da učine isto (libertarijanstvo). Kršćansko viđenje društva postojano pronalazi načine raspodjeljivanja moći, posebice nemoćnima, bez otvaranja vrata katastrofičnom društvenom neredu. Naš je izazov povezati demokratske aspiracije, bilo na arapskoj cesti ili u afričkim gradovima i selima, s Kristom koji jedini daje sposobnost uporabe moći kao sredstva ljubavi prema svome bližnjemu.

Literatura

- Allen, R. (1912). *Missionary methods: St Paul's or ours?* London: B. Scott.
- Chong, G. K. G. (2011). *Counter-cultural paradigmatic leadership: Ethical use of power in Confucian societies*. Eugene, OR: Wipf & Stock.
- Corwin, C. (1991). *To the village: James Yen and rural China*. New York: Columbia University Press.
- Freire, P. (1970). *Pedagogy of the oppressed*. New York: Continuum.
- Gregory, B. (2012). *The unintended Reformation: How a religious revolution secularized society*. Cambridge, MA: Belknap Press of Harvard University Press.
- Gutierrez, G. (1973). *A theology of liberation*. Maryknoll, NY: Orbis.
- Hastings, A. (1997). *The construction of nationhood: Ethnicity, religion, and nationalism*. New York: Cambridge University Press.
- Kidd, T. (2010). *The God of liberty: A religious history of the American revolution*. New York: Basic Books.
- O'Donovan, O. & J. (Eds.)(1999). *From Irene's to Grotius: A sourcebook in Christian political thought*. Grand Rapids: Eerdmans.
- Sanneh, L. (2012). *Summoned from the margin: Homecoming of an African*. Grand Rapids: Eerdmans.

- Sanneh, L. (1993). *Encountering the West: Christianity and the global cultural process*. Maryknoll, NY: Orbis.
- Sanneh, L. (2009). *Translating the message: The missionary impact on culture (2nd ed.)*. Maryknoll, NY: Orbis.
- Stackhouse, M. (2007). *God and globalization*. Grand Rapids: Eerdmans.
- Ware, T. (1980). *The Orthodox Church*. New York: Penguin Books.
- Woodberry, R. (2012). The missionary roots of liberal democracy. *American Political Science Review*, 106 (2), 244-274.

Prevela s engleskog Ljubinka Jambrek

Robert Osburn, Jr. and Ksenafu Akulli

**Does Christianity Aggregate or Distribute Power?
A Historical and Analytical Assessment of Christianity as a Power
Distribution Mechanism**

Abstract

The paper attempts to assess the state of Christianity as a power mechanism. There are certain speculations which seem to argue that historically Christianity has served as a mechanism to aggregate power for the political and religious establishment of the time through the means of emerging with the Roman Empire, Crusades, and Colonialism. Although at particular times, Christianity has been used to aggregate power from the people, this paper argues that Christianity supports a different view of power. We argue theologically and historically that a distribution philosophy of power is intrinsic to Christianity, and Christianity itself (pre and post Reformation) has served as a mechanism to empower the people.